

Pidä katse, keskittyminen ja kädet liikenteessä

Tarkkaamattomuus liikenteessä tarkoittaa ajonaikaisen huomion kiinnittymistä muuhun kuin ajotehtävän turvalliseen suorittamiseen. Suomeksi sanottuna kuljettaja tekee ratin takana jotain aivan muuta kuin keskittyy ajamiseen. [Kun kuljettajan kädet, katse ja ajatukset eivät ole liikenteessä, syntyy vaaratilanteita](#). Lähes kaksi kolmesta Liikenneturvan kyselyyn vastanneesta kuljettajasta kertoo käyttävänsä puhelinta ajaessaan jollakin tavoin. Kolmasosalla syy ajonaikaiseen kännykän käyttöön on tapa. Neljä kymmenestä kuljettajasta kertoi joutuneensa vaaratilanteeseen viimeisen kahden vuoden aikana.

Käytätkö sinä puhelinta tai muita viestintälaitteita ajon aikana? Joka kolmas suomalainen lukee tekstiviestejä ja sosiaalisen median päivityksiä ajon aikana ainakin joskus. Neljä viidestä vastaa puheluihin ja kaksi kolmesta soittaa ajon aikana. Aivot pystyvät keskittymään tietoisesti yhteen tehtävään kerrallaan ja kuljettaja ei tiedosta, että aivot jättävät jotain informaatiota tunnistamatta. Etenkin älypuhelimia käsitellessäsi voit ajaa sokkona useita sekunteja.

Älypuhelimien myötä olemme tavoitettavissa kaiken aikaa ja kaikkialla. [Liikenne on kuitenkin väärä paikka lukea työmaileja tai vastata tekstariin](#).

Kuva 1. Tarkkaamattomuus vaikuttaa kolmella tavalla: katse kiinnittyy pois liikenteestä, ajattelu keskittyy pois ajotehtävästä ja kädet ovat irti hallintalaitteista

Turvallinen ajo ensisijaista, muu toissijaista

Ihmisaivoilla on rajallinen kyky jakaa huomiota kilpailevien tehtävien välillä. Toisen tai molempien tekeminen kärsii väistämättä. Onnettomuus tulee harvoin kello kaulassa ja kuljettajan on oltava valmiina toimimaan kaikissa tilanteissa. Mitä enemmän kuljettajan huomio on kiinnittynyt muualle, sitä huonommin aivot ovat valmiina rekisteröimään yllättävän tilanteen syntymistä.

Puhelinkeskustelu tai keskustelu matkustajan kanssa vaikuttavat siihen, miten kuljettaja näkee ja prosessoi näkemäänsä tietoa. Tämä hidastaa reaktioaikaa ja toimintojen suorittamista. Silmänliikkeitä seuraamalla on havaittu, että normaalissa ajamisessa katse liikkuu laajemmin ja kattaa koko edessä olevan liikennetilanteen ja sivupeilit. Puhelinkeskustelun aikana katse kattaa suppeamman ”tunnelimaisen” alueen ja eksyy harvemmin sivu- ja taustapeiliin. Myös jalankulkijoiden ylityspaikoissa ja risteyksissä ollaan tarkkaamattomampia kuin ilman keskustelun tuomaa häiriötä.

Liikenneturvasta muistutetaan, että liikennetilanteet voivat muuttua nopeasti ja tielle tulla yllätyksiä. Jos katse on kännykässä ja mieli poissa liikenteestä, ei näihin tilanteisiin ennätä reagoimaan ajoissa tai tarvittavat korjausliikkeet tehdään väärään suuntaan ja myöhässä. Kännykkään keskittyvä kuljettaja voi lisäksi itse toimia arvaamattomasti, mikä vaatii toisilta tienkäyttäjiltä reagointia, jotta onnettomuudelta vältytään.

Kun ajat, aja!

Vinkkejä turvalliseen ajoon:

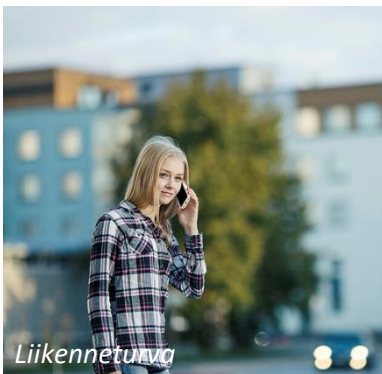
- Laita puhelin äänettömälle ja anna puhelujen mennä vastaajaan.
- Laita puhelin vastaamaan soittajalle tekstiviestillä: "Olen ajamassa."
- Pysähdy turvalliseen paikkaan soittamaan tai lukemaan viestit.
- Suunnittele matkasi ja varaa aikaa kahvitauolle ja viestien kuuntelulle.
- Jos soitat autossa ajavalle, lopeta puhelu nopeasti.
- Näytä esimerkkiä omalla käytökselläsi.
- Pidä katse, keskittyminen ja kädet liikenteessä!
- Nauti ajamisesta, se on laatuaikaa.

Kuva 2. Laitetaan kännykkä pois ajamisen ajaksi

Keskustele myös lapsesi kanssa kännykän käytöstä liikenteessä

Liikennetilanteet kuormittavat lasta eri tavalla kuin aikuista, joten ylimääräisiä häiriötekijöitä, kuten kännykän käyttöä, tulisi liikenteessä pyrkiä välttämään. Näppärästi puhelimella pelejä ja erilaisia sovelluksia käyttävä lapsi ja nuori voi itse kokea, että puhelimen käyttö ei vaikuta omaan kykyyn tehdä havaintoja. Todellisuudessa aivot eivät kuitenkaan pysty käsittelemään samaan aikaan montaa vaativaa tekemistä, jolloin lapsi tai nuori ei pysty täysipainoisesti havainnoimaan liikenneympäristöään, mikäli hän käyttää samalla puhelintaan.

Kuva 3. Keskustele lapsesi kanssa kännykän käytöstä liikenteessä

Keskustele siis lapsesi kanssa jo ennakoon kännykän käytöstä liikenteessä ja sopikaa yhteiset toimintatavat. [Selkeät yhteiset ohjeet kännykänkäyttöön tukevat lasta ja nuorta](#). Pieni lapsi ei välttämättä ymmärrä ilman vanhemman opastusta, että esimerkiksi tienylitystilanne ei ole sopiva paikka vastata soittoon, kirjoittaa viestiä kaverille tai pelata peliä. Lapsi ja nuori oppivat turvallisen liikkumisen liikenteessä itse harjoittelemalla, mutta myös seuraamalla, miten aikuiset toimivat. Muista siis esimerkin voima.

Lähde: Liikenneturva

Tarkkaamattomuuteen liittyviä videoita, testejä ym. Liikenneturvan

[Kun ajat, aja -sivuilla](#)

Ideoita liikennekasvatukseen etäopiskelun aikana

Koronaviruspandemian aiheuttama poikkeustila on sulkenut kouluja ja oppilaitoksia, joten lapset ja nuoret opiskelevat kotosalla. Liikennekasvatus kuuluu tärkeänä osana koulujen opetussuunnitelmaan, ja siitä kannattaa pitää kiinni myös vaikeampina aikoina.

Liikennekasvatuksen järjestäminen onnistuu mainiosti myös etänä. Liikenneturva tarjoaa toimintavinkit ja [helposti käyttöön otettavat materiaalit kaikille luokka-asteille](#). Vinkkejä kannattaa hyödyntää myös normaalioloissa - perheen yhteisistä ulkoiluhetkistä voi helposti tehdä loistavia käytännön liikennekasvatushetkiä.

Kuva 4. Hyödynnä liikennekasvatuksen etäopetustehtäviä.

Tutustu Liikenneturvan etäopetustehtäviin täällä:

<https://www.liikenneturva.fi/fi/opettajille/ideoita-liikennekasvatukseen-etaopiskelun-aikana#79fa7a0a>

Keski-Suomen liikenneturvallisuustoimija

Tapio Kinnunen, tapio.kinnunen@ramboll.fi, 050 325 2984

Minna Nikula, minna.nikula@ramboll.fi, 050 3464 260